

Notat

1. Indledning

Minamatakonventionen om kviksølv (herefter konventionen) blev vedtaget i oktober 2013 og blandt andet undertegnet af Den Europæiske Union (EU) og 26 medlemsstater, herunder Danmark, efter forhandlinger inden for rammerne af FN's Miljøprogram (UNEP)¹. Formålet med konventionen er at beskytte menneskers sundhed og miljøet mod menneskeskabte udledninger og udslip af kviksølv og kviksølvforbindelser.

Brevdato: 03-09-2019
Sagsnr.: 2017 - 10994
Akt-id: 11411670

Postboks 1614
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 54 10
E-mail: pan@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Konventionen fastsætter restriktioner for primær kviksølvudvinding og international handel med kviksølv, forbyder fremstilling, import og eksport af en lang række produkter tilsat kviksølv, fastsætter forbud eller driftsbetingelser for flere fremstillingsprocesser, hvor der anvendes kviksølv samt søger at hindre nye anvendelser af kviksølv i produkter og industrielle processer. Derudover fastsætter konventionen foranstaltninger, der skal træffes for at reducere kviksølvemissioner fra minedrift i små guldminer og fra større industrielle aktiviteter, herunder via anvendelse af bedste tilgængelige teknikker. Det kræves endvidere, at midlertidig oplagring og håndtering af kviksølvholdigt affald finder sted på en miljømæssigt forsvarlig måde.

Konventionens bestemmelser regulerer således kviksølv i hele stoffets livscyklus; fra udvinding og anvendelse til emissioner og affaldsbehandling med det formål at beskytte menneskers sundhed og miljøet.

2. Konventionen og dens indhold

Konventionen indeholder 35 artikler og fem bilag. De centrale dele er

- artikel 3, om udvinding og handel med kviksølv
- artikel 4, om produkter tilsat kviksølv
- Artikel 7, om brug af kviksølv til minedrift af små guldminer
- Artikel 8 og 9 om udledninger til luft og miljø
- Artikel 10, om midlertidig oplagring af kviksølv
- Artikel 11, om kviksølvaffald
- Artikel 13 og 14 om finansiering og kapacitetsopbygning
- Artikel 15 overholdelsesmekanisme
- Artikel 16 om sundhedsrelaterede emner
- Artikel 22 om effektivitetsvurdering af konventionen

Artikelgennemgang

¹ Konventionen blev vedtaget og åbnet for undertegnelse på de befuldmægtigedes konference i Kumamoto, Japan, i oktober 2013. Unionen og 21 medlemsstater underskrev konventionen den 10. oktober 2013, mens Kroatien, Cypern, Letland og Polen underskrev konventionen den 24. september 2014, efterfulgt af Malta den 8. oktober 2014. Selv om Estland og Portugal ikke har undertegnet konventionen, har de givet tilsagn om at ratificere den.

Artikel 1 og 2 fastsætter mål og definitioner

Artikel 3: Udvinning og handel med kviksølv

Artikel 3 stiller generelle forbud og krav til udvinning af forsyningskilder og handel med kviksølv. Ingen part til konventionen må således tillade primær kviksølvudvinning, som ikke fandt sted på dens territorium på det tidspunkt, hvor konventionen trådte i kraft for parten. For eksisterende miner er der en pligt til at udfase disse i løbet af de næste 15 år. Parterne til konventionen skal ligeledes identificere enkeltbeholdninger af kviksølv eller kviksølvforbindelser, som overskrider 50 tons samt kviksølvforsyningskilder, som genererer beholdninger på mere end 10 tons pr. år, og som befinder sig på partens territorium.

Dertil indføres et generelt forbud mod eksport af kviksølv med visse undtagelser, herunder krav om skriftligt samtykke fra importlandet. Tilsvarende stilles specifikke krav til import af kviksølv fra en ikkepart til konventionen.

Artikel 4: Produkter tilsat kviksølv

Artikel 4 regulerer fremstilling, import og eksport af produkter tilsat kviksølv, efter den udfasningsdato, der er anført for de pågældende produkter i bilag A, del I. Tilsvarende skal parter træffe foranstaltninger vedrørende de produkter tilsat kviksølv, som er opført i bilag A, del II. Her er bl.a. anført, at parterne skal træffe foranstaltninger for at mindske brugen af kviksølvholdigtandfyldningsamalgam.

Artikel 5 og 6: Fremstillingsprocesser der anvender kviksølv og fritagelsesmuligheder

Konventionen sætter begrænsning for brug af kviksølv i en række processer, hvor kviksølv benyttes som elektrode eller som katalysator, efter den udfasningsdato, der er angivet i bilag B. Parterne gives mulighed for, at få en tidsbegrænset begrundet fritagelse fra produkt og proces begrænsningerne i artikel 4 og 5.

Artikel 7: Brug af kviksølv til minedrift af små gludminer

Parter som på deres territorium har minedrift af små guldminer og forarbejdning forpligtes til at tage skridt til at mindske og, hvor det er muligt, eliminere brugen af kviksølv og kviksølvforbindelser samt udledninger og udslip til miljøet af kviksølv fra sådan minedrift og forarbejdning. Der skal bl.a. udarbejdes nationale handlingsplaner indeholdende reduktionsmål. Denne bestemmelse er ikke relevant for Danmark.

Artikel 8 og 9: Udledninger til luft og miljø

Denne artikel vedrører begrænsning og, hvis muligt, nedbringelse af udledningerne af kviksølv og kviksølvforbindelser, til luften ved hjælp af foranstaltninger til begrænsning af udledninger fra punktkilder, der er omfattet af kildekategorierne i bilag D. Disse omfatter f.eks. affaldsforbrændingsanlæg og kulfyrede kraftværker. Desuden skal parter

med spildevandsudledning, der indeholder kviksølv, tage tiltag for at kontrollere disse udledninger.

Artikel 10: Miljøforsvarlig midlertidig oplagring af andet kviksølv end kviksølvaffald

Denne artikel gælder for midlertidig oplagring af kviksølv og nogle specifikke kviksølvforbindelser, som ikke er kviksølvaffald. Hver part træffer foranstaltninger, som skal sikre, at den midlertidige oplagring af kviksølv og kviksølvforbindelser beregnet til en brug, som er tilladt en part i medfør af konventionen, sker på en miljøforsvarlig måde.

Artikel 11: Kviksølvaffald

Artikel 11 fastslår, at kviksølvaffald skal håndteres på en miljøforsvarlig måde under hensyntagen til de retningslinjer, der er udarbejdet under Baselkonventionen, og i overensstemmelse med de krav, som parterne på et senere tidspunkt skal vedtage.

Artikel 12: forurenede grunde/lokaliteter

Parterne pålægges at sikre passende startegier for identificering og håndtering af kviksølvforurenede grunde.

Artikel 13 og 14: finansiering og kapacitetsopbygning

Artikel 13 og 14 fastsætter, at midler fra GEF (Global Environment Facility trust Fund) og SIP (Special International Programme to support capacity building) skal fungere som finansiel mekanisme til gennemførelse af konventionen. Parterne stiller finansielle ressourcer til rådighed for SIP på et frivilligt basis. Desuden opfordres parterne til at yde passende kapacitetsopbygning og teknisk bistand til udviklingslandene.

Artikel 15: Overholdelsesmekanisme

Overholdelsesmekanismen under konventionen nedsætter et udvalg, der skal fremme gennemførelse og overholdelse af konventionen. De kan desuden på den baggrund fremsætte anbefalinger i den henseende til partskonferencen. Udvalget kan kun agere i forhold til spørgsmål indgivet af en part selv, dennes nationale rapportering eller ved anmodning fra partskonferencen. Udvalget skal nedsættes ved den første partskonference.

Artikel 16: Sundhedsrelaterede emner

Parterne opfordres til at fremme og styrke sundhedsrelaterede tiltag i form af uddannelses- og forebyggelses programmer, sundhedstjenester, strategier til at identificere og beskytte mennesker, der er udsat for kviksølv, for at beskytte mennesker mod kviksølv.

Artikel 17-21: oplysnings, informations, rapporterings, overvågnings og forskningsrelaterede emner

Parterne opfordres til, i forhold til deres formåen, at tilstræbe oplysning, information og forskning indenfor sundheds- og miljøpåvirkning af kviksølv.

Artikel 22: Effektivitetsvurdering af konventionen

Senest 6 år efter konventionens ikrafttrædelse skal konventionens effektivitet evalueres og derefter med jævne mellemrum. Evalueringen skal se på konventionens effekt i forhold til tilstedeværelsen og bevægelsen af kviksølv og kviksølvforbindelser i miljøet samt tendenser for forekomsten af kviksølv og kviksølvforbindelser i biotiske medier og sårbare populationer.

Artikel 23-35: Konventions regler

Konventionen fastsætter på lige fod med andre konventioner regler for afholdelse af partskonferencer, afstemninger, ændringer af konventionen med videre.